

Kirjoita tutkimusta leikiten

Karjula, Emilia, Kouri, Jaana & Mahlamäki, Tiina (2024). Luovaa kirjoittamista tutkijoille. Vastapaino. 176 sivua.

MINULLA ON KAKSI pientä lasta, joiden kanssa leikin paljon. On ihanaa katsoa, miten lapset heittäytyvät leikkiin ja keksivät maailmaansa jatkuvasti uusia ulottuvuuksia. Oma leikkimiseni sen sijaan voi lähteä kulkemaan kahta vaihtoehtoista reittiä: heittäydyn itsekin mukaan täysin rinnoin tai odotan hyvää hetkeä mennä laittamaan tiskit koneeseen.

Leikki ei ole tuottavaa, sillä todellinen maailma on leikin jälkeen muuttumaton. Mitä hyötyä siitä oli, että vietin juuri puoli tuntia lastenhuoneen lattialle levitetyllä patjalla – tai siis laivalla, joka vie meidät Tukholmaan? Mutta silloin, kun todella heittäydyn leikkiin, unohdan hetkeksi tiskit ja lattialla lojuvat vaatteet. Annan mieleni avautua uusille maailmoille: mihin suuntaan leikki voikaan seuraavaksi lähteä? Kun on aika palata leikistä todellisuuteen, lähdän lauleskellen valmistelemaan päivällistä, korjaan samalla tiskit ihan huomaamattani.

MITEN LÖYTÄÄ KIRJOITTAMISEN ILO?

Moni tutkija tietää sen mielen-tilan, jossa tekstiä vain syntyy ja kirjoittaminen on nautinnollista. Tällaiseen tilaan on kuitenkin kii-reisessä, velvoitteiden täyttämässä työssä vaikea päästä: sähköposteja odottaa jonossa, esseet pitää arvioida, ja edellinen käsikirjoituskin

tuli juuri vertaisarvioinnista. Kes-keneräiset tehtävät painavat mieltä silloin, kun pitäisi luoda uutta. Kirjoittamiselle ei tunnu koskaan löytyvän sopivaa hetkeä, ja paineen alla on vaikea löytää kirjoit-tamisen iloa.

Luovaa kirjoittamista tutkijoille rohkaisee tutkijoita heittäyty-mään leikkiin. Tekstin tai aineis-ton kanssa leikkiminen voi auttaa eteenpäin silloin, kun kirjoittami-nen ei etene toivotulla tavalla.

Teorian, kirjoittajien omien kokemusten sekä lukuisten har-joitusten avulla kirja tarjoaa tut-kijoille työkaluja, jotka auttavat avartamaan mieltä ja löytämään uusia näkökulmia ja oivalluksia suhteessa omaan tutkimusongel-maan ja aineistoon. Kun tutkimus tai teksti on umpikujassa, voi olla hyvä idea vaihtaa työskentelyta-paa. Sen sijaan, että yrittää väkisin puskea tekstiä ulos, voikin antaa mielen hetken vaellella. Millaisia ajatuksia aineistoni herättää, kun päästän irti kontrollista?

Yhden kirjan lukeminen ei tietenkään tee kenestäkään kau-nokirjailijaa. *Luovaa kirjoittamista tutkijoille* kuitenkin johdattaa tut-kijoita luovan kirjoittamisen mah-dollisuuksiin. Sen tarkoitus on auttaa tutkijaa löytämään uudel-leen kirjoittamisen ilo. Kirja toimii erityisesti humanististen tieteiden ja sen lähialojen tutkijoille, jotka kirjoittamalla tekevät tulkintoja ihmisten toiminnasta.



ANNA MIELEN VAELLELLA

Kirjan harjoituksissa on tarkoitus edetä ”kynä edellä”, päästää irti kontrollista, kirjoittaa vain. Kieli-oppi- tai näppäinvirheistä ei tarvitse välittää, sillä harjoituksista syntyviä tekstejä ei yleensä ole tarkoitus antaa kenellekään luettavaksi.

Miksi tutkijan on hyvä välillä leikkiä, heittäytyä ja antaa kynän viedä? Tekijöiden mukaan ”ajattelu on luova prosessi, joka järjestelmällisyyden ja sitkeyden lisäksi vaatii alttiutta heittäytyä, kokeilla ja tunnustella uusia näkökulmia” (s. 27). Jotta tutkimuk-sessa saavutetaan muutakin kuin pinnallista tulkintaa, aineistoa on syytä tarkastella useista näkökul-mista. Niitä löytääkseen tutkijan on päästettävä miелensä vaeltelemaan ja lakattava miettimästä lii-kaa, mitä aineistosta pitäisi löytää.

Kun kirjoittaminen tuntuu puskemiselta, teksti on syytä jättää hetkeksi sivuun ja hengähtää. Ota etäisyyttä. Kun jonkin ajan jälkeen tartut uudelleen analyysiin, voit

KUN TUTKIMUS TAI TEKSTI ON UMPIKIJASSA, VOI OLLA HYVÄ VAIHTAA TYÖSKENTELYTAPAA.

lähestyä sitä leikin kautta. Syntyisikö aineistostasi runo? Tai ota kirjoittamastasi tekstistä yksi lause ja anna mielesi lähteä sen johdattamana uusille teille. Voisiko haastatteluaineistostasi löytyvää kohtaa hyödyntää tarinassa, jonka kirjoitit? Aineistosi voi olla laajakin, mutta ehkä voit napata sieltä pienen palasen ja pureskella sitä rauhassa. Mitä ajatuksia herää?

PURETAAN KIRJOITTAMISEN JUMIT


Joskus luovan kirjoittamisen harjoitukset tuottavat ajatuksia ja tulkin-

toja, jotka päätyvät tutkimukseen. Useimmiten ne kuitenkin auttavat avaamaan mieltä, jolloin tutkimusaineiston äärelle uudelleen palaava tutkija pystyy näkemään aineistosaan uusia vivahteita.


Kirjan harjoitukset ovat toimivia juuri kirjoittamisen jumien avaamiseen. Ne tarjoavat apua, kun ajatus ei kulje eikä mieli ole tarpeeksi ”lämmin” kirjoittamiseen. Kirjasta on apua myös silloin, kun tutkimusteksti on hyvässä vauhdissa, mutta tutkija kaipaa jotain uutta: uudenlaista kirjoitustapaa, uusia oivalluksia tai vaihtoehtoja tulkintaa.

Parhaat ideat syntyvät silloin, kun niitä ei aktiivisesti etsi. Kun tekee jotain muuta. Kun antaa tilaa leikille, aivot saavat lepoa aktiivisesta kontrollista. Kun päästää irti kontrollista, laatikon seinät alkavat repeillä. Voisiko tuo valojuova johdattaa jonkin uuden äärelle?

JENNI RÄIKKÖNEN
FT, tutkijatohtori
Helsingin yliopisto

 <https://orcid.org/0000-0001-5785-7660>

Kutsu Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuran (ATS) sääntömääräiseen vuosikokoukseen



Aika: torstai 6. helmikuuta 2025 kello 12.30–13.30

Paikka: sali 505, Tieteiden talo (Kirkkokatu 6, Helsinki)

Vuosikokoukseen ovat tervetulleita osallistumaan kaikki seuran jäsenet. Kokouksessa on kahvitarjoilu.